

Sylabus na rok akademicki 2025/26 Cykl kształcenia 2025/26			
Opis przedmiotu kształcenia			
Nazwa przedmiotu	Anatomia	Grupa szczegółowych efektów uczenia się	
	Anatomy	Grupa zajęć (kod grupy) A	Nazwa grupy Nauki przedkliniczne
Forma zaliczenia przedmiotu	Semestr zimowy		Semestr letni
	zaliczenie, egzamin		
Wydział	Wydział Pielęgniarstwa i Położnictwa		
Kierunek studiów	Położnictwo		
Poziom studiów	I stopnia		
Forma studiów	stacjonarne		
Rok studiów	1	Semestr studiów	zimowy
Typ przedmiotu	obowiązkowy		
Język wykładowy	polski		

Liczba godzin w podziale na formy zajęć i jednostki organizacyjne													
Forma realizacji zajęć													
	Wykłady (WY)	Seminaria (SE)	Ćwiczenia audytoryjne (CA)	Ćwiczenia kierunkowe-niekliniczne (CN)	Ćwiczenia kliniczne (CK)	Ćwiczenia laboratoryjne (CL)	Ćwiczenia w warunkach symulowanych (CS)	Zajęcia praktyczne przy pacjencie (PP)	Lektoraty (LE)	Zajęcia wychowania fizycznego (WF)	Praktyki zawodowe (PZ)	Samokształcenie kierowane (SK)	E-learning (EL)
Semestr zimowy – liczba godzin w podziale na formy zajęć i jednostki organizacyjne													
	WY	SE	CA	CN	CK	CL	CS	PP	LE	WF	PZ	SK	EL
Zakład Anatomii Prawidłowej	40			15								30	
godziny w ramach kształcenia bezpośredniego stacjonarnego	0			15									
godziny w ramach kształcenia bezpośredniego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (synchroniczne)	40			0									
Razem w roku – liczba godzin w podziale na formy zajęć i jednostki organizacyjne													
	WY	SE	CA	CN	CK	CL	CS	PP	LE	WF	PZ	SK	EL

Zakład Anatomii Prawidłowej	40			15								30	
godziny w ramach kształcenia bezpośredniego stacjonarnego	0			15									
godziny w ramach kształcenia bezpośredniego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (synchroniczne)	40			0									

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)		
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, przygotowanie do zajęć itp.)	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
1. Kształcenie bezpośrednie stacjonarne	15	0.5
2. Kształcenie bezpośrednie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (synchroniczne)	40	1.4
3. Kształcenie asynchroniczne z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość	0	0
4. Samokształcenie kierowane (dotyczy tylko kierunków pielęgniarstwo i położnictwo)	30	1.1
5. Indywidualna praca własna studenta	0	0
6. Praktyka zawodowa	0	0
Łączny nakład pracy studenta	85	3
WSKAŹNIKI		
1. Łącznie nakład pracy studenta w ramach kształcenia bezpośredniego	55	1.9
2. Łącznie nakład pracy studenta w ramach kształcenia z użyciem metod i technik kształcenia na odległość	40	1.4

Cele kształcenia
C1. Zapoznanie słuchaczy z podstawowymi elementami prawidłowej budowy ciała ludzkiego
C2. Nabycie wiedzy możliwej do wykorzystania w poznaniu funkcji narządów
C3. Poznanie prawidłowych cech budowy niezbędnych do oceny zmian w przypadkach patologii
C4. Wykształcenie kompetencji społecznych zgodnych z efektami uczenia się dla danego przedmiotu

Efekty uczenia się dla przedmiotu w odniesieniu do metod weryfikacji zamierzonych efektów uczenia się oraz formy realizacji zajęć			
Numer szczegółowego efektu uczenia się	Student, który zaliczy przedmiot zna i rozumie/ potrafi/ jest gotów do	Metody weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się	Forma zajęć dydaktycznych*
A_W01	budowę ciała ludzkiego w podejściu topograficznym (kończyny górne i dolne, klatka piersiowa, brzuch, miednica, grzbiet, szyja, głowa) i czynnościowym (układ kostno-stawowy, układ mięśniowy, układ krążenia, układ krwiotwórczy, układ oddechowy, układ pokarmowy, układ moczowy, układ płciowy, układ nerwowy, narządy zmysłów, powłoka wspólna, krążenie maczyno-płodowe), w tym różnice w budowie ciała noworodka, niemowlęcia i człowieka dorosłego;	kolokwium - obrazkowe i test MCQ, egzamin - test MCQ	WY, CN, SK
A_W02	budowę i funkcjonowanie miednicy kostnej i mięśni dna miednicy jako kanału rodnego;	kolokwium - obrazkowe i test MCQ, egzamin - test MCQ	WY, CN, SK

A_U1	posługiwać się w praktyce mianownictwem anatomicznym i wykorzystywać znajomość topografii narządów oraz wykazywać różnice w budowie noworodka, niemowlęcia i dorosłego;	kolokwium - obrazkowe i test MCQ, egzamin - OSPE	WY, CN, SK
K_K07	dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych w ramach uprawnień zawodowych położnej.	samoobserwacja	CN
* WY - wykłady; SE - seminaria; CA - ćwiczenia audytoryjne; CN - ćwiczenia kierunkowe-niekliniczne; CK - ćwiczenia kliniczne; CL - ćwiczenia laboratoryjne; CS - ćwiczenia w warunkach symulowanych; PP - zajęcia praktyczne przy pacjencie; LE - lektoraty, WF - zajęcia wychowania fizycznego; PZ - praktyki zawodowe; SK - samokształcenie kierowane, EL - E-learning			

Treści programowe

Wykłady

1. Wykład wprowadzający.
2. Osteologia.
3. Budowa czaszki.
4. Rodzaje połączeń i ich budowa.
5. Mięśnie – podziały, rodzaje.
6. Układ pokarmowy (część gruczołowa i jelitowa).
7. Układ oddechowy (gruczoły wydzielania wewnętrznego).
8. Serce.
9. Układ krążenia.
10. Układ płciowy żeński. Układ płciowy męski.
11. Stosunki otrzewnowe. Układ moczowy.
12. CUN – mózgowie.
13. CUN - rdzeń kręgowy, nerwy czaszkowe.
14. Nerwy rdzeniowe, obwodowy układ nerwowy.
15. Układ nerwowy autonomiczny, narządy zmysłów.

Ćwiczenia

1. Szczegółowe omówienie programu zajęć, omówienie regulaminu, zalecana literatura, przedstawienie schematu zaliczania zajęć. Mianownictwo anatomiczne (podstawowe)
2. Podział szkieletu, demonstracja poszczególnych kości, ważniejsze szczegóły szkieletu osiowego (poszczególnych kręgów, cechy charakterystyczne), łopatka, żebra, mostek, obojczyk, kości kończyny górnej wolnej, szczegółowa budowa kości kończyny dolnej (kości kulszowej, biodrowej, łonowej). Szczegółowa budowa kości krzyżowej, miednica jako całość, granice i pojęcia miednica mniejsza i większa, wymiary miednicy i płaszczyzny miednicy, oś miednicy, cechy dysmorficzne miednicy, ważniejsze elementy kości udowej, piszczelowej, strzałkowej i szkieletu stopy.
3. Czaszka ze szczególnym uwzględnieniem szwów oraz ciemiączek czaszki. Rozwój, etapy czaszki, demonstracja czaszki noworodka.
4. Połączenia w obrębie miednicy (spojenie łonowe, staw krzyżowo-biodrowy, otwór zasłonięty, otwory kulszowe, większy i mniejszy – położenie i zawartość). Połączenia w obrębie szkieletu osiowego i klatki piersiowej. Ważniejsze połączenia kości kończyny górnej i dolnej (stawy: ramienny, łokciowy, promieniowo-nadgarstkowy), kanał nadgarstka z zawartością. Staw biodrowy, kolanowy, skokowo-goleniowy.
5. Rodzaje tkanki mięśniowej, podział i rodzaje mięśni, elementy dodatkowe mięśni. Cechy charakterystyczne mięśni mimicznych. Demonstracje. Mięśnie oddechowe, przepona, mięśnie brzuszne, i grzbietowe brzucha. Mięśnie wewnętrzne miednicy, przepona moczowo-płciowa, - budowa. Inne grupy mięśni szkieletowych – mięśnie szyi, obręczy barkowej klatki piersiowej, kończyny górnej, ramienia, przedramienia, ręki. Mięśnie zewnętrzne miednicy, uda, podudzia i stopy, mięśnie grzbietu. Gruczoł sutkowy i dół pachowy.
6. Podział układu pokarmowego – jama ustna wraz z zawartością (zęby – rodzaje – ogólnie). Budowa i funkcja języka, gardziel, gardło, przełyk, żołądek, dwunastnica, jelito cienkie (czcze i kręte) – jelito grube ze szczególnym uwzględnieniem kątnicy i wyrostka robaczkowego, odbytnica, odbył. Część gruczołowa układu pokarmowego – wątroba, trzustka, pęcherzyk żółciowy. Śledziona.
7. Podział układu oddechowego – opis poszczególnych odcinków. Budowa jamy nosowej, krtani, tchawicy oskrzeli. Położenie i budowa płuc. Segmenty oskrzelowo-płucne. Podział gruczołów wydzielania wewnętrznego. Budowa gruczołów wydzielania wewnętrznego – grasicca, tarczyca, przytarczyce, przysadka mózgowa, nadnercza. Rola trzustki, jajnika, jądra w funkcji gruczołów dokrewnych.
8. I Kolokwium. Serce – topografia z uwzględnieniem granic stłumienia względnego i bezwzględnego serca. Budowa przedsionków i komór serca. Budowa i rola zastawek serca. Szkielet serca i jego elementy. Warstwowa budowa serca. Mięsień przewodnictwa serca. Worek osierdziowy.
9. Układ krążenia. Różnica w budowie naczyń krwionośnych tętniczych i żylnych. Duży i mały krwioobieg. Płodowe krążenie krwi. Tętnice wieńcowe serca. Aorta wstępująca, łuk aorty z jego głównymi odgałęzieniami. Aorta piersiowa i brzuszna. Ważniejsze naczynia przeznaczone dla szyi, głowy, kończyny górnej. Unaczynienie CUN. Koło tętnicze mózgu. Pień trzewny, ważniejsze naczynia jamy brzusznej (szczegółowo tętnica jajnikowa i maciczna). Tętnica biodrowa wspólna, udowa unaczynienie, tętnice kończyny dolnej. Główne naczynia żyłne ustroju (żyła główna górna, dolna, wrotna, ramiennie-główna, szyjna wewnętrzna, udowa). Szczegółowo obszar żyłny dołu łokciowego, grzbietu ręki. Zatoki żyłne czaszki (mózgu).

10. Układ moczowo-płciowy. Narządy płciowe wewnętrzne żeńskie, macica, jajniki, jajowody. Krocze – topografia okolicy. Narządy płciowe żeńskie zewnętrzne. Narządy płciowe męskie zewnętrzne i wewnętrzne.
11. Część moczowa układu moczowo-płciowego. Nerka – położenie, budowa, unaczynienie. Budowa jednostki funkcjonalnej nerki – nefronu. Moczowód, pęcherz moczowy, cewka moczowa męska i żeńska. Stosunki otrzewnowe ze szczególnym uwzględnieniem miednicy mniejszej.
12. Układ nerwowy – podział. CUN – podział na poszczególne części. Półkule mózgowe. Podstawowe bruzdy i zakręty płaszcza. Ważniejsze ośrodki kory mózgowej – ich lokalizacja. Neuron jako jednostka funkcjonalna układu nerwowego. Jądra podstawne kresomózgowia. Podstawowe rodzaje włókien nerwowych. Drogi nerwowe. Opony mózgowo-rdzeniowe. Zbiorniki płynu mózgowo-rdzeniowego. Narządy zmysłów. Budowa narządów – wzroku, przedsionkowo-ślimakowego, smaku, powonienia.
13. Budowa rdzenia kręgowego (ważniejsze elementy budowy wewnętrznej). Budowa zewnętrzna rdzenia kręgowego. Łuk odruchowy i jego elementy. Układ nerwowy autonomiczny. Nerwy czaszkowe – podział, krótki przebieg z zakresem unerwienia.
14. II kolokwium. Obwodowy układ nerwowy. Podstawowe sploty, topografia, budowa, odgałęzienia z obszarem unerwienia. Dokładny opis nerwów – przeponowego, promieniowego, łokciowego, pośrodkowego, kulszowego, sromowego.
15. Zaliczenie prac samokształceniowych.

Inne

Samokształcenie - tematy prac samokształceniowych.

1. Budowa czaszki noworodka ze szczególnym uwzględnieniem aspektów praktycznych i klinicznych.
2. Elementy budowy macicy przydatne w ocenie przebiegu ciąży oraz ich udział w trakcie porodu.
3. Rodzaje tkanki mięśniowej oraz czas i stopień ich wykorzystania w przebiegu ciąży i porodu.
4. Elementy układu kostnego biorące udział w bezpośredniej budowie kanału rodowego kobiety.
5. Elementy morfologicznej budowy kobiety (różne układy) biorące udział w procesach prokreacji.
6. Zróżnicowanie budowy noworodka w stosunku do osobników dorosłych.
7. Ważne punkty orientacyjne ciała ludzkiego, ich znaczenie praktyczne w medycynie.
8. Podstawowe różnice w układzie krążenia noworodka i osób dorosłych.
9. Nazwiska znanych uczonych w kontekście struktur morfologicznych.
10. Ważniejsze elementy układu chłonnego.
11. Skóra oraz jej przydatki jako narząd.
12. Gruczoły wydzielania wewnętrznego.
13. Rodzaje połączeń układu kostnego z miejscami ich lokalizacji w organizmie człowieka.
14. Okolice ciała ludzkiego z uwzględnieniem ich zawartości narządów i tkanek.
15. Gruczoł sutkowy jako ważny element stanowiący potencjalne zagrożenie procesem nowotworowego u kobiety.
16. Prawidłowa budowa szyjki macicy jako elementu zagrożenia nowotworowego. Profilaktyka zagrożenia rakiem szyjki macicy.
17. Gruczoł sutkowy, samokontrola jego prawidłowej budowy.
18. Ciemiączka czaszki.
19. Stosunki topograficzne miednicy.
20. Dymorfizm płciowy.

Literatura obowiązkowa

1. Kompendium z anatomii prawidłowej człowieka. T. 1-3 / pod red. Bohdana Gworysa. - Wrocław : MedPharm Polska, 2014 i nowsze.
2. Atlas anatomii człowieka. T. 1-3 (mianownictwo łacińskie lub angielskie) / Sobotta ; redakcja Friedrich Paulsen, Jens Waschke. - Wrocław : Edra Urban & Partner, 2016 i nowsze.
3. Memorix anatomia : polsko-angielsko-łacińskie mianownictwo anatomiczne / Radovan Hudák, David Kachlík, Ondřej Volný i in. - Wrocław : Edra Urban & Partner, 2017 i nowsze.

Literatura uzupełniająca i inne pomoce

1. Anatomia człowieka : repetytorium na podstawie Anatomii człowieka A. Bochenka, M. Reichera / przygotowali uzupełniając i redagując Ryszard Aleksandrowicz, Bogdan Cisek, Krzysztof Krasuski. - Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2014 i nowsze.
2. Woźniak anatomia człowieka / redakcja naukowa Małgorzata Bruska, Bogdan Cisek. - Wrocław : Edra Urban & Partner, 2019 i nowsze.
3. Materiały dydaktyczne: preparaty naturalne, modele anatomiczne, tablice poglądowe, schematy anatomiczne, multimedialne atlasy anatomiczne

Warunki/wymagania wstępne

Podstawowa wiedza z zakresu budowy anatomicznej człowieka zdobyta w szkole średniej.

Zasady wystawiania ocen częściowych z przedmiotu w trakcie semestru zimowego

Zaliczenie I i II kolokwium pisemnego składającego się z części praktycznej i teoretycznej przeprowadzonych w formie 4 pytań praktycznych i 4 pytań testowych teoretycznych (test MCQ). Za każde prawidłowo odpowiedziane pytanie na kolokwium student

otrzymuje 1 punkt.

5,0 - bardzo dobry - 8 punktów - odpowiedź prawidłowa na 8 pytań

4,5 - dość dobry - 7 punktów - odpowiedź prawidłowa na 7 pytań

4,0 - dobry - 6 punktów - odpowiedź prawidłowa na 6 pytań

3,5 - dość dobry - 5 - punktów - odpowiedź prawidłowa na 5 pytań

3,0 - dostateczny - 4 - punkty - odpowiedź prawidłowa na 4 pytania

2,0 - niedostateczny - 3 i mniej punkty - odpowiedź na 3 i mniej pytań

Warunki i kryteria uzyskania zaliczenia przedmiotu

Warunkiem zaliczenia przedmiotu i dopuszczenie do egzaminu końcowego jest obecność na wszystkich wykładach i ćwiczeniach, otrzymanie pozytywnych ocen z pierwszego i drugiego kolokwium przeprowadzonych w formie 4 pytań praktycznych i 4 pytań teoretycznych testowych (test MCQ) oraz napisanie pracy samokształceniowej z podanego tematu. W przypadku nieobecności na jednym wykładzie lub ćwiczeniu student musi przedstawić napisaną własnoręcznie pracę zgodną z realizowanym tematem na zajęciach. Egzamin końcowy składa się z części praktycznej opartej o rozpoznanie skazanych 20 struktur anatomicznych (z obrazowania w atlasie anatomicznym, na fantomach lub tkankach naturalnych) i z części teoretycznej pisemnej realizowanej w formie 40 pytań testowych (test MCQ). Za każde prawidłowo odpowiedziane pytanie na kolokwium jak i na egzaminie student otrzymuje 1 punkt.

Ocena	Próg zaliczenia
Bardzo dobra (5,0)	
Ponad dobra (4,5)	
Dobra (4,0)	
Dość dobra (3,5)	
Dostateczna (3,0)	
Niedostateczny (2,0)	

Warunki i kryteria dopuszczenia do egzaminu

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu końcowego są wszystkie obecności na ćwiczeniach i wykładach, pozytywne oceny z I i II kolokwium oraz zaliczenie pracy samokształceniowej.

Warunki i kryteria oceny z egzaminu

Egzamin końcowy składa się z części pisemnej praktycznej opartej o rozpoznanie wskazanych 20 struktur anatomicznych (z obrazowania w atlasie anatomicznym, na fantomach lub tkankach naturalnych) i z części teoretycznej pisemnej realizowanej w formie 40 pytań testowych (test MCQ). Za każde prawidłowo odpowiedziane pytanie na egzaminie student otrzymuje 1 punkt.

Ocena	Próg zaliczenia
Bardzo dobra (5,0)	Prawidłowe rozpoznanie na egzaminie praktycznym od 19 do 20 struktur anatomicznych i prawidłowa odpowiedź na 38 do 40 pytań na teście teoretycznym (MCQ)
Ponad dobra (4,5)	Prawidłowe rozpoznanie na egzaminie praktycznym od 17 do 18 struktur anatomicznych i prawidłowa odpowiedź na 34 do 37 pytań na teście teoretycznym (MCQ)
Dobra (4,0)	Prawidłowe rozpoznanie na egzaminie praktycznym od 15 do 16 struktur anatomicznych i prawidłowa odpowiedź na 31 do 33 pytań na teście teoretycznym (MCQ)
Dość dobra (3,5)	Prawidłowe rozpoznanie na egzaminie praktycznym od 13 do 14 struktur anatomicznych i prawidłowa odpowiedź na 28 do 30 pytań na teście teoretycznym (MCQ)
Dostateczna (3,0)	Prawidłowe rozpoznanie na egzaminie praktycznym od 11 do 12 struktur anatomicznych i prawidłowa odpowiedź na 24 do 27 pytań na teście teoretycznym (MCQ)
Niedostateczny (2,0)	Prawidłowe rozpoznanie na egzaminie praktycznym od 0 do 10 struktur anatomicznych i prawidłowa odpowiedź do 23 pytań na teście teoretycznym (MCQ)

Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot

Zakład Anatomii Prawidłowej

Kierownik jednostki prowadzącej przedmiot	Prof. dr hab. Bartosz Kempisty
Numer telefonu	71 784 13 30
E-mail	agnieszka.perlicka-lukaszun@umed.wroc.pl

Osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr n. med. Michał Porwolik
Numer telefonu	71 784 13 48
E-mail	michal.porwolik@umw.edu.pl

Koordinator przedmiotu	nie dotyczy
Numer telefonu	nie dotyczy
E-mail	nie dotyczy

KONSULTACJE: informacje szczegółowe o terminach i miejscach konsultacji kadry akademickiej podawane są na stronach internetowych poszczególnych jednostek organizacyjnych Uczelni prowadzących zajęcia z danego przedmiotu oraz w gablotach obok sekretariatów.

Data ostatniej aktualizacji	Sylabus zaktualizowany przez
22.07.2025	michal.porwolik@umw.edu.pl

Wydruk sylabusu pobrany ze strony sylabusy.umw.edu.pl